

Se mitt språk!

Tegnspråkopplæring for foreldre til døve og sterkt tunghørte barn

Undervisningsplan

40 moduler

Perm 4

Modulene 31 - 40

Revidert utgave
august 2000

Undervisningsplanen i tegnspråk bygger på Plan for opplæring av foreldre til døve og sterkt tunghørte barn.

Målet for undervisningen er at foreldrene skal kunne kommunisere uanstrengt og flytende med sine barn. Foreldrene skal få kunnskap om de rettigheter det døve/sterkt tunghørte barnet og familien har i forhold til det offentlige hjelpeapparatet og skolesystemet.

Opplæringen skal gi foreldrene innsikt og forståelse for sitt døve/sterkt tunghørte barns tospråklige og tokulturelle tilhørighet og den skal gi foreldrene innsikt i døves kultur og historie.

Undervisningsplanen har to hoveddeler:

Tegnspråk

Temadel

- døves kultur og historie
- informasjon og kunnskap om det å være foreldre til døve/sterkt tunghørte barn

Undervisningsplanen består av 40 moduler, og på side 7. gis en oversikt over emner og timefordeling. Hver modul består av 25 timers undervisning.

Til hver enkelt modul er det en side med oversikt over emner og timefordeling mellom planens to hoveddeler.

Tegnspråkdelen

Planens oppbygging

Modulene er skjematisk fremstilt og inneholder mål, emner, arbeidsmåter, materiell/kilder, språkfunksjoner (modul 1 - 11), og språklære (modul 12 - 40).

Mål: Måloppnåelse for modulen.

Emner: En oversikt over modulens emner.

Arbeidsmåter: Forslag til hvordan undervisningen kan gjennomføres. Innføringen i de ulike emnene er gitt betegnelsen: Presentasjon 1, presentasjon 2 osv. Kommunikasjonsøvelsene er gitt betegnelsene P1a, P1b osv. for de øvelsene som er knyttet til presentasjon 1 og P2a, P2b for øvelser til presentasjon 2 osv. Deretter gis beskrivelser av de ulike øvelsene.

Materiell/kilder: Forslag til materiell/kilder som kan brukes.

Språkfunksjoner: Oversikt over funksjoner som skal være i fokus i den aktuelle modul.

Språklære: Oversikt over sentrale grammatiske emner i den aktuelle modul
NB! Er ikke utarbeidet.

Oversikten over språkfunksjoner er lagt inn i planen frem til modul 12. I modulene 1 til og med 8 gis også en skjematisk fremstilling av arbeidet med språkfunksjoner knyttet til spesifikke øvelser i disse modulene. Hvilke deler av grammatikken som skal være gjenstand for språklig trening på et hvert tidspunkt, er avhengig av hvilke språkfunksjoner som trenes. Fra og med modul 12 skal oversikten over språkfunksjoner erstattes med språklære. Språkfunksjonene er likevel sentrale i undervisningen gjennom kommunikasjonsøvelsene til de ulike modulene.

De første 29 modulene er beskrevet i detalj. Deretter regner en med at lærerne/ instruktørene, hvis de ønsker det, kan bruke de samme kommunikasjonsøvelsene på nye emner fra modulene 30 til 40. Språklæren vil bli mer fremtredende i foreldrenes arbeid med språket i disse modulene, men det er fortsatt viktig at lærer/instruktør gir rom for kommunikasjonsøvelser i undervisningen.

"Variasjoner i språkundervisningen - en idébok" av Ulf Levihn og Dand Norman har vært en viktig idébank og inspirasjonskilde i vårt arbeid med å revidere tegnspråkplanen. Boken gir detaljert beskrivelse av ulike språkøvelser. Vi anbefaler den brukt i planleggingen av undervisningen.

Språk og språkbruk hos barn.

Dette emnet er lagt inn i modulene 21 - 23. Det er ikke lagt inn forslag til arbeidsmåter her. Modulene 21, 22 og 23 skal gjennomføres på kompetansesentrene. Hvert enkelt senter må utarbeide en plan over hvordan dette emnet presenteres. Momenter som kan være aktuelle for planleggingen:

- samarbeid med skolen der foreldre og skolebarn utfører oppgaver sammen
- samarbeid med barnehagen der foreldre og førskolebarna utfører oppgaver sammen
- studere tegnspråktekster der barn er aktører med fokus på barns tegn og uttrykksmåter og grammatiske strukturer
- gjennom opptak av kommunikasjonssituasjoner, se hvordan barn bruker ulike kommunikasjonsstrategier
- se på barns organisering av informasjon
- hvordan er barns mottakerbevissthet, hvordan kommer dette til uttrykk i språket

Språk og språkbruk hos ungdom

Dette emnet er lagt inn i modulene 30 - 33 . Det er ikke lagt inn forslag til arbeidsmåter her. Modulene 30, 31,32 og 33 skal gjennomføres på kompetansesentrene slik at hvert enkelt senter må utarbeide en plan over hvordan dette emnet skal presenteres. . Momenter som kan være aktuelle for planleggingen:

- samarbeid med skolen der foreldre og ungdom utfører oppgaver sammen
- studere tegnspråktekster der ungdom er aktører med fokus på deres tegn og uttrykksmåter og grammatiske strukturer
- finne eksempler på hvordan gruppetilhørighet kommer til uttrykk i språket
- finne eksempler på hvordan mottakerbevissthet kommer til uttrykk i språket

Ungdomsrelaterte emner

Dette emnet er lagt inn i modulene 30 - 33. Det er ikke lagt inn forslag til arbeidsmåter her. Modulene 30, 31, 32 og 33 skal gjennomføres på kompetansesentrene slik at hvert enkelt senter må utarbeide en plan over hvordan dette emnet skal presenteres. Momenter som kan være aktuelle for planleggingen:

- emner som opptar ungdom i dag, for eksempel utdanning, fritidsinteresser, moter, bil, kjærestier, seksualitet...osv.
- hvordan massemediene fremstiller ungdom
- ungdomstiden - en brytningstid
- kontraster mellom dagens ungdom og ungdom før i tiden
- viktigheten av gruppetilhørighet
- hva legger vi i uttrykket: "...typiske ungdommer "

Målsettinger for tegnspråkundervisningen

Hovedmålet med tegnspråkundervisningen er at foreldrene skal på en kulturelt akseptabel måte kunne forstå og produsere ytringer som passer inn i sammenhengen og er hensiktsmessige i en kommunikasjonsituasjon. (Kommunikativ kompetanse, Johansen 1981)

Delmål:

- få nødvendig leksikalsk kompetanse
- få kompetanse i kommunikasjonsstrategier
- få kompetanse i bruk av språkfunksjoner, samt kjennskap til ulike språkregistre
- få sikkerhet i bruk av de grammatiske strukturene
- få forståelse for tegnvalg og uttrykksmåter i ulike sjangrer
- få lingvistisk bevissthet
- å kunne kommunisere på tegnspråk med mennesker i ulike aldre og med ulik bakgrunn

Foreldre er en sammensatt målgruppe. Dette innebærer en tilpasset og nivåddifferensiert undervisning. Det er tegnspråklærerens/ -instruktørens oppgave å tilpasse undervisningsplanens innhold til den enkelte gruppe foreldre. Planens utforming forutsetter utarbeiding av timeplaner for undervisningen der det gis rom for:

- tid til å snakke om undervisningen, både innhold og form. Hva oppleves som lærerikt, vanskelig osv.
- bruk av dramaøvelser/visuelle øvelser/leker

Undervisningsplanen

En detaljert undervisningsplan slik som denne, stiller strenge krav, samtidig som den bidrar til å sikre kvaliteten av gjennomføringen. Planstrukturen er fastsatt. Den innebærer en progresjon i opplæringen og vil bidra til at foreldrene oppnår de ferdigheter som opplæringstilbudet **Se mitt språk!** bygger på.

Første utgave av undervisningsplanen kom i oktober 1996. Denne andre utgaven bygger på den første og de erfaringer man har fått av å bruke den.

Forfatterne av den første utgaven Aud Karin Stangvik og Liv Strand har også arbeidet med den reviderte utgaven. I tillegg har Tone Schulstock og Brit Sæther deltatt i revideringsarbeidet. Det er Norsk Fjernundervisning som har hatt ansvaret for å utvikle undervisningsplanen og forestå utgivelsen av den reviderte utgaven.

Temadelen

Kommentarer og forslag til arbeidsmåter

Den delen av "Se mitt språk" som tidligere het "foreldreinformasjon" betegnes nå som "temadelen". Den største endringen i forhold til den første utgaven av planen er at "kultur og historie" - delen nå er inkludert i planens to hoveddeler. Dette innebærer endring i tidsfordelingen mellom de ulike delene av undervisningsplanen. Temadelen har 135 timer til disposisjon, og timene er stort sett fordelt på modulene slik som i den første utgaven. Hovedvekten av timene ligger fortsatt i de første modulene. Timene er fordelt etter en anslagsvis beregning av "idealbarnets" alder ved diagnostisering av hørselstapet. Det antas at foreldrene får tilbud om å delta i undervisningen relativt umiddelbart, slik at planen er laget etter en mal som tilsier at barnet er ca. 1 år når foreldrene starter i modul 1.

Undervisningsplanen inneholder tematimer i hver modul frem til modul 18. Vurdering av aktuelle temamoduler er gjort på bakgrunn av overganger som f. eks. skolestart, overgang til ungdomsskolen og overgangen til videregående skole.

Syv hovedområder

De ulike emnene i temadelen er inndelt i syv hovedområder:

- **foreldre og familie**
- **kommunikasjon og språk**
- **barnehage- og skolerelaterte emner**
- **audiologi**
- **minoritetsemner**
- **organisasjonsvirksomhet**
- **andre emner**

Temadelen har et perspektiv som vektlegger psykososiale forhold knyttet både til foreldre/familien og til barnet. Den skal formidle kunnskap om kommunikasjons- og språkutviklingen hos barn med hørselstap, og sikre at foreldrene

får relevant informasjon og fagkunnskap om eksempelvis undervisning, audiologi, og trygd og sosiale rettigheter. Tema knyttet til minoritetsspørsmål og tospråklighet står sentralt i begge deler av undervisningsplanen, og temadelen tar bl. a. opp emner som kulturforståelse og historikk i forhold til synet på døvhet og døve gjennom tidene. Kunnskap om minoritetsemner, språk og kultur vil gi foreldrene økt innsikt i det døve barnets tokulturelle og tospråklige identitet, og være med på å skape rom for gjensidig respekt og trygghet mellom foreldre og barn.

Arbeidsmåte med vekt på

voksenpedagogikk og gruppedynamikk

Det vil være nyttig med kunnskap og erfaring om hvilke betingelser som best fremmer innlæring hos voksne mennesker. Personlig stil, erfaringsbakgrunn og aktuell livssituasjon vil også være med på å bestemme det utbyttet foreldrene får av undervisningen. Det er naturlig å vektlegge dialogform og tilrettelegge for erfaringsutveksling og diskusjon og slik øke foreldrenes innflytelse og ansvar for egen læringsprosess. Både teori og erfaring viser at foreldrene har et stort behov for å snakke sammen og utveksle erfaringer. Spesielt i begynnelsen vil det være viktig at en avsetter tid slik at foreldrene blir kjente med hverandre og trygge i gruppen. Det vil også være nyttig med kunnskap om gruppedynamikk og gruppeprosesser.

Individuell veiledning

Undervisningsplanen er ikke ment å erstatte individuell veiledning og oppfølging til foreldre/familier. Om det er behov for individuell veiledning, gis dette i tillegg til den veiledningen som ligger inkludert i de ulike emnene i temadelen.

Rekkefølgen på emner i forhold til ulike moduler.

Det har vært nødvendig å foreta valg og prioriteringer ut fra aktuelle timer til rådighet innen temadelen. Fristelsen er stor til å ville formidle "alt på en gang", fordi "alt" er like viktig. Enkelte vil synes et emne kommer "for sent", andre vil synes et emne kommer "for tidlig" i forhold til hva som er aktuelt for en spesiell gruppe. Det er nødvendig å utvise fleksibilitet i når de ulike emnene tas opp, spesielt i forhold til barnas alder i den spesielle foreldregruppen. Bytte av emner mellom moduler kan være uheldig i forhold til foreldre som av ulike grunner bytter gruppe og slik kan miste kontinuiteten i et emne. Imidlertid må en utvise skjønn i forhold til alder på barna i de respektive gruppene og tema knyttet opp til alder, som f.eks. skolestart.

Rekkefølgen på emner innen modulen og timestfordeling:

Hvert senter vurderer selv rekkefølgen på emner som er foreslått innenfor en modul, og også hvor mye tid de ønsker å bruke på hvert emne. Den anslåtte tidsbruk er veiledende. Det avhenger av hvordan gruppen foreldre er sammensatt, deres erfaringsbakgrunn og de aktuelle barnas alder.

Innholdet i de ulike emnene er beskrevet i momentlistene. Momentlistene er

veiledende. Hvert enkelt senter har erfaring fra tidligere foreldrekurs og har kompetanse til å lage en fornuftig og interessant innfallsvinkel og progresjon i presentasjonene. Det kan være at de vil savne enkelte momenter som de vanligvis pleier å vektlegge. Sentrene står selvfølgelig fritt til å rokere på momentene slik at de passer stedets profil og "klima".

Enkelte emneområder vil være gjennomgående for hele temadelen. Det vil være relevant å ta opp igjen enkelte av disse emnene ettersom barnet vokser, har andre behov og representerer andre utfordringer for omgivelsene. Foreldres behov endres også etter som tiden går og de vil stå overfor nye situasjoner og overganger. Hvert senter holder tråden i progresjonen i slike gjennomgangstema.

Revisjon av undervisningsplanen:

Siden planen er ment å skulle dekke 16 år, må den nødvendigvis revideres jevnlig etter som problemstillinger blir aktuelle eller uaktuelle i forhold til politiske og ideologiske endringer. Endringer i undervisningsmetodikk, ny forskning og teknologi vil også kunne påvirke den vinklingen undervisningsplanen har og medføre behov for justeringer.

Temadelen

Emner ordnet etter modul

7 HOVEDOMRÅDER:

- FORELDRE OG FAMILIE
- KOMMUNIKASJON OG SPRÅK
- BARNEHAGE- OG SKOLERELATERTE EMNER
- AUDIOLOGI
- MINORITETSEMNER
- ORGANISASJONSVIRKSOMHET
- ANDRE EMNER

Timeangivelse i ()

Modul angivelse med ♣ = opphold på Ål folkehøyskole og kurscenter

MODUL 1	Antall timer =	10
Familieuke		
Presentasjon av "Se mitt språk" og Ål folkehøyskole og kurscenter, Kompetansesentrene og audiopedagogtjenesten i fylkene.		
FORELDRE OG FAMILIE	Vanlige reaksjoner hos foreldre	(2)
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Hørselshemmet i en hørende verden	(2)
	Om kommunikasjon og tegnspråk	(2)
AUDIOLOGI	Høreapparatet: virkemåte, bruk og stell	(1)
MINORITETSEMNER	Døves kultur, verdier og normer	(2)
ANDRE EMNER	Informasjon om PPT og Høresentralen	(1)
MODUL 2		
	Antall timer =	10
FORELDRE OG FAMILIE	Å være foreldre til hørselshemmede barn	(2)
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Førspråklig kommunikasjon som basis for normal språkutvikling	(2)
AUDIOLOGI	Øret, hørselsmålinger, årsaker til hørselstap. Informasjon om Cochlea implantat	(6)
MODUL 3		
	Antall timer =	5
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Språkutvikling hos barn med hørselstap	(2)
AUDIOLOGI	Hjelpemidler, forsterknings- og varslingsutstyr. Hjelpemiddelsentralene og deres rolle.	(2)
ANDRE EMNER	Trygderettigheter og sosiale ytelser 1	(1)

MODUL 4	Antall timer =	6
FORELDRE OG FAMILIE	Forutsetning for god selvutvikling Vanlige reaksjoner på kommunikasjonsvansker	(1) (1)
BARNEHAGE- OG SKOLERELATERTE EMNER	Førskolebarns rett til opplæring, valg av opplæringstilbud Pedagogiske konsekvenser ved Cochlea Implantat	(2) (2)
♣MODUL 5	Antall timer =	7
FORELDRE OG FAMILIE	Søskenrelasjoner. Vanlige reaksjoner i familie og nettverk	(3)
MINORITETSEMNER	Døve i et hørende samfunn	(2)
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	Presentasjon av Ål Folk ehøgyskole og ulike organisasjoner og virksomheter.	(2)
MODUL 6	Antall timer =	5
FORELDRE OG FAMILIE	Den tospråklige familien. Erfaringer så langt med lek, sammenkomster og lignende.	(3)
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Tospråklighet	(2)
MODUL 7	Antall timer =	5
BARNEHAGE- OG SKOLERELATERTE EMNER	Audiopedagogisk tilrettelegging i en spesialbarnehage for hørselshemmede barn.	(2)
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	Informasjon om NDFs- og HLFs lokalforeninger og foreldreutvalg	(1)
ANDRE EMNER	Selvvalgt emne	(2)
MODUL 8	Antall timer =	5
FORELDRE OG FAMILIE	Foreldrerollen, endringer i opplevelse	(2)
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Før-artikulasjon Å lese bøker og eventyr	(2) (1)
♣MODUL 9	Antall timer =	5
MINORITETSEMNER	Ideologiske og politiske utfordringer	(5)
MODUL 10	Antall timer =	5
FORELDRE OG FAMILIE	Utfordringer i oppdragelsen av hørselshemmede barn. Innledning og diskusjon	(3)
AUDIOLOGI	Akustikk, konsekvenser av støy og hørselstap. Tilrettelegging i barnehage/skole og hjem	(2)

MODUL 11	Antall timer =	4
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	Artikulasjon og tale/lytte - trening	(2)
MINORITETSEMNER	Samfunnets holdninger til de som er "annerledes"	(2)
MODUL 12	Antall timer =	4
FORELDRE OG FAMILIE	Utelek og organiserte aktiviteter	(2)
	Bruk av støttekontakt og avlastningsordninger	(2)
♣MODUL 13	Antall timer =	5
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	Nasjonale og internasjonale arrangementer	(5)
MODUL 14	Antall timer =	4
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	Døvekirken	(4)
	Integrert i tegnspråkundervisningen	
§MODUL 15	Antall timer =	5
MINORITETSEMNER	Undervisningshistorie, undervisning av døve fra 1500-tallet og frem til i dag	(3)
	Oppfatning av døve gjennom tidene	(2)
MODUL 16	Antall timer =	5
SKOLERELATERTE EMNER	Skolestart 1: Valg av opplæringstilbud, rett til opplæring "i og på tegnspråk"	(3)
	Skolens fritidstilbud	(1)
ANDRE EMNER	Trygderettigheter og sosiale ytelser 2, hjelpemidler i forhold til skolearbeid	(1)
MODUL 17	Antall timer =	3
SKOLERELATERTE EMNER	Skolestart 2: Tospråklig undervisning	(2)
	Leksehjelp 1: en kilde til frustrasjon eller fellesskap?	(1)
MODUL 19	Antall timer =	4
FORELDRE OG FAMILIE	Nettverk og nettverksbygging	(2)
	Bruk av tolk, erfaringer med profesjonelle og foreldre som tolk	(2)
§MODUL 20	Antall timer =	5
MINORITETSEMNER	Minoritetsspråk, språk og identitet	(5)
MODUL 21	Antall timer =	5
SKOLERELATERTE EMNER	Leksehjelp 2: data som hjelpemiddel	(5)

MODUL 24	Antall timer =	3
FORELDRE OG FAMILIE	Familien, søskenrelasjoner	(3)
§ MODUL 29	Antall timer =	5
MINORITETSEMNER	Språkhistorie, forskning innen døves språk, kultur og historie	(5)
MODUL 30	Antall timer =	5
SKOLERELATERTE EMNER	Overgang til ungdomsskolen, nye krav og nye muligheter	(2)
	Tanker rundt integrering, internat og miljøarbeid	(2)
ANDRE EMNER	Åpen time: erfaringsutveksling, det er gått 2 - 2 1/2 år siden siste temadel på sentrene	(1)
§ MODUL 34	Antall timer =	3
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	Internasjonale arrangementer	(1)
	Språkhistorie, tegnspråkforskning	(2)
MODUL 36	Antall timer =	3
FORELDRE OG FAMILIE	Den tospråklige familien - rollespill	(2)
	Døv ungdom og fritid	(1)
MODUL 39	Antall timer =	4
SKOLERELATERTE EMNER	Videregående opplæring, høyere utdanning	(2)
MINORITETSEMNER	Døve i dagens arbeidsmarked	(2)
MODUL 40	Antall timer =	5
FORELDRE OG FAMILIE	Oppsummering og tanker om fremtiden	(5)
	TEMADEL totalt 135 timer	

Temadelen

Emner ordnet etter 7 hovedområder:

FORELDRE OG FAMILIE	36 timer
MINORITETSEMNER	28 timer
BARNEHAGE- OG SKOLERELATERTE EMNER	24 timer
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	15 timer
ORGANISASJONSVIRKSOMHET	15 timer
AUDIOLOGI	11 timer
ANDRE EMNER	6 timer
Timer på sentrene	100 timer
Timer på Ål	35 timer
Temadelen antall timer totalt	135 timer

Presentasjon:

Modul 1: Familieuke
Presentasjon av "Se mitt språk" og Ål folkehøyskole og kurscenter,
Kompetansesentrene og audiopedagogtjenesten i fylkene.

Timeangivelse i ()

Modulangivelse med **Fet skrift** = opphold på Ål folkehøyskole og kurscenter for døve.

FORELDRE OG FAMILIE - 36 timer

- Modul 1: Vanlige reaksjoner hos foreldre (2)
- Modul 2: Å være foreldre til hørselshemmede barn (2)
- Modul 4: Forutsetning for god selvutvikling (1)
Vanlige reaksjoner på kommunikasjons vansker (1)
- Modul 5:** Søskenrelasjoner. Vanlige reaksjoner i familie og nettverket (3)
- Modul 6: Den tospråklige familien. Erfaringer så langt med lek, sammenkomster og lignende (3)
- Modul 8: Foreldrerollen, endringer i opplevelse (2)
- Modul 10: Utfordringer i oppdragelsen av hørselshemmede barn. Innledning og diskusjon (3)
- Modul 12: Utelek og organiserte aktiviteter (2)
Bruk av støttekontakt og avlastningsordninger (2)
- Modul 19: Nettverk og nettverksbygging (2)
Bruk av tolk, erfaringer med profesjonelle og foreldre som tolk (2)
- Modul 24: Familien, søskenrelasjoner (3)
- Modul 36: Den tospråklige familien - rollespill (2)
Døv ungdom og fritid (1)
- Modul 40: Oppsummering og tanker om fremtiden (5)

KOMMUNIKASJON OG SPRÅK - 15 timer

- Modul 1: Hørselshemmet i en hørende verden (2)
Om kommunikasjon og tegnspråk (2)
- Modul 2: Førspåklig kommunikasjon som basis for normal språkutvikling (2)
- Modul 3: Språkutvikling hos barn med hørselstap (2)
- Modul 6: Tospråklighet (2)
- Modul 8: Før-artikulasjon (2)
Å lese bøker og eventyr (1)
- Modul 11: Artikulasjon og tale/lytte - trening (2)

BARNEHAGE- OG SKOLERELATERTE EMNER - 24 timer

- Modul 4: Førskolebarns rett til opplæring, valg av opplæringstilbud (2)
Pedagogiske konsekvenser ved Cochlea Implantat (2)
- Modul 7: Audiopedagogisk tilrettelegging i en spesialbarnehage for hørselshemmede barn (2)
- Modul 16: Skolestart 1: Valg av opplæringstilbud, rett til opplæring "i og på tegnspråk" (3)
Skolens fritidstilbud (1)
- Modul 17: Skolestart 2: Tospråklig undervisning (2)
Leksehjelp 1: en kilde til frustrasjon eller fellesskap? (1)
- Modul 21: Tospråklig undervisning, leksehjelp 2: data som hjelpemiddel (5)
- Modul 30: Overgang til ungdomsskolen, nye krav og nye muligheter (2)
Tanker rundt integrering, internat og miljøarbeid (2)
- Modul 39: Videregående opplæring, høyere utdanning (2)

AUDIOLOGI - 11 timer

- Modul 1: Høreapparatet: virkemåte, bruk og stell (1)
- Modul 2: Øret, hørselsmålinger, årsaker til hørselstap. Informasjon om Cochlea implantat (6)
- Modul 3: Hjelpemidler, forsterknings- og varslingsutstyr. Hjelpemiddelsentralene og deres rolle (2)
- Modul 10: Akustikk, konsekvenser av støy og hørselstap. Tilrettelegging i barnehage/skole og hjem (2)

MINORITETSEMNER - 28 timer

- Modul 1: Døves kultur, verdier og normer (2)
- Modul 5:** Døve i et hørende samfunn (2)
- Modul 9:** Ideologiske og politiske utfordringer (5)
- Modul 11: Samfunnets holdninger til de som er "annerledes" (2)
- Modul 15:** Undervisningshistorie, undervisning av døve fra 1500-tallet og frem til i dag (3)
Oppfatning av døve gjennom tidene (2)
- Modul 20:** Minoritetsspråk, språk og identitet (5)
- Modul 29:** Språkhistorie, forskning innen døves språk, kultur og historie (5)
- Modul 39: Døve i dagens arbeidsmarked (2)

ORGANISASJONSVIRKSOMHET - 15 timer

- Modul 5:** Presentasjon av Ål Folkehøyskole og ulike organisasjoner og virksomheter (2)
Modul 7: Informasjon om NDFs- og HLFs lokalforeninger og foreldreutvalg (1)
Modul 13: Nasjonale og internasjonale arrangementer (5)
Modul 14: Døvekirken (4) Integret i tegnspråkundervisningen *
Modul 34: Internasjonale arrangementer (1)
Språkhistorie, tegnspråkforskning (2)

ANDRE EMNER - 6 timer

- Modul 1: Informasjon om PPT og Høresentralen (1)
Modul 3: Trygderettigheter og sosiale ytelser 1 (1)
Modul 7: Selvvalgt emne (2)
Modul 16: Trygderettigheter og sosiale ytelser 2, hjelpemidler i forhold til skolearbeid (1)
Modul 30: Åpen time: erfaringsutveksling, det er gått 2 - 2 1/2 år siden siste temadel på sentrene (1)

UNDERVISNINGSPLAN

fordeling av timer

	MODUL	TEGNSPRÅK	TEMA	ALDER	SUM TIMER	
4 uker i året	1	15	10	0 - 3 år	25	
	2	15	10		25	
	3	20	5		25	
	4	20	5		25	
	5	18	7	3 - 4 år	25	
	6	20	5		25	
	7	20	5		25	
	8	20	5		25	
	9	20	5	4 - 5 år	25	
	10	20	5		25	
	11	20 (21?)	4		24 (25?)	
	12	21	4		25	
	13	20	5	5 - 6 år	25	
	14	21	4		25	
	15	20 (21?)	4		24 (25)	
	2 uker i året	16	18	7		25
17		21	4	6 - 7 år	25	skolestart
18		25			25	
19		21	4	7 - 8 år	25	
20		20	5		25	
21		21	4	8 - 9 år	25	
22		25			25	
23		25		9 - 10 år	25	
24		22	3		25	
25		25		10 - 11 år	25	
3 uker i året	26	25			25	
	27	25		11 - 12 år	25	
	28	25			25	
	29	20	5		25	
	30	20	5	12 - 13 år	25	ungdomsskole
	31	25			25	
	32	25			25	
	33	25		13 - 14 år	25	
	34	22	3		25	
	35	25			25	
	36	20 (22?)	3	14 - 15 år	23 (25)	
	37	25			25	
	38	25			25	
	39	21	4	15 - 16 år	25	
	40	20	5		25	skoleslutt
		861 (865)	135		996 (1000)	

KOMMENTARER OG FORSLAG TIL ARBEIDSMÅTER

Modul 1:

Familieuke

Presentasjon av "Se mitt språk", tegnspråkopplæring for foreldre til barn som er døve og sterkt tunghørte. Presentasjon av kompetansesenteret, audiopedagogtjenesten og Ål Folkehøyskole.

Modul 1 er en familieuke som skal være et tilbud til hele familien inkludert hjemmeboende søsken. Det vil bli utarbeidet eget opplegg for denne uken. Uken vil få en mer sosial profil enn tidligere, for eksempel vil en starte uken med en felles samling. Søsken vil få et eget undervisningstilbud i tegnspråk.

En bør regne med god tid den første dagen og uken til å gjøre barna trygge på å være uten mor/far i barnehagen sammen med ukjente personer. Likevel bør en tilstrebe at begge foreldrene skal kunne delta på de samme tingene!

Timeplan: valg av ukedager og fordeling mellom temadelen og tegnspråkdelen: Det anbefales å starte uken med emner fra temadelen. Dette for at foreldrene skal ha noe "i bunn" før undervisningen i Tegnspråk begynner. Det er spesielt viktig at timene med Kommunikasjon/Språk kommer **før** tegnspråkdelen starter.

Modul 31 **TEGNSPRÅK**

Modul 31

Undervisningssted: Kompetansesentrene

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Språk og språkbruk hos ungdom			
Ungdomsrelaterte emner			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 32 side: 18
Tema modul 32 side: Ingen

Modul: 31

Mål:

- få et mer utvidet, nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- bli kjent med ulike tegnspråktekster innen ungdomslitteratur

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Språk og språkbruk hos ungdom	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegnkult, aviser, tidsskrift for ungdom
Ungdomsrelaterte emner	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegnkult, aviser, tidsskrift for ungdom
Tegnspråktekster og tekstskaping Ungdomslitteratur; bøker, videoprogrammer, noveller	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Novellesamlingen ”Ringene”. Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 32

TEGNSPRÅK

Modul 32

Undervisningssted: Kompetansesentrene

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Språk og språkbruk hos ungdom			
Ungdomsrelaterte emner			
Skolerelaterte emner			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 33 side: 21
Tema modul 33 side: Ingen

Modul: 32

Mål:

- få et mer utvidet, nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- bli kjent med ulike tekster innen ungdomslitteratur

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Språk og språkbruk hos ungdom	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegn-kult, aviser, tidsskrift for ungdom
Ungdomsrelaterte emner	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegn-kult, aviser, tidsskrift for ungdom
Skolerelaterte emner Natur – og miljøfag: - klimaforandring - ressursforvaltning - etikk/livsverdi, o.a. - ulike miljøvernorganisasjoner; Natur og Ungdom, Bellona, Fremtiden i våre hender	Presentasjon 1 Kommunikasjonsøvelser	Skolebøker, oppslagsverk, billedmateriell, konkrete og transperenter til mellomtrinnet og ungdomstrinnet Brosjyrer og annet informasjonsmateriell Fagartikler, blader, osv.
Tegnspråktekster og tekstskaping Ungdomslitteratur; bøker, videoprogrammer, noveller	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Novellesamlingen ”Ringene”. Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 33

TEGNSPRÅK

Modul 33

Undervisningssted: Kompetansesentrene

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Språk og språkbruk hos ungdom			
Ungdomsrelaterte emner			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 34 side: 24
Tema modul 34 side: 27

Modul: 33

Mål:

- få et mer utvidet, nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- bli kjent med ulike tekster innen ungdomslitteratur

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Språk og språkbruk hos ungdom	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegn-kult, aviser, tidsskrift for ungdom
Ungdomsrelaterte emner	Se innledningen side 2 Kommunikasjonsøvelser	Tegn-kult, aviser, tidsskrift for ungdom
Tegnspråktekster og tekstskaping Ungdomsbøker, noveller, videoprogrammer	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Novellesamlingen "Ringene". Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 34

TEGNSPRÅK

Modul 34

Undervisningssted: Ål folkehøyskole

Tegnspråk	Timer: 22	Tema	Timer: 3
Skolerelaterte emner		Organisasjonsvirksomhet Internasjonale arrangementer (1 time)	
Ord og ordtak		Minoritetsemner Språkhistorie; tegnspråkforskning (2 timer)	
Ungdomsrelaterte emner			
Aktualitetsstoff			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 35 side: 30
Tema modul 35 side: Ingen

Modul: 34

Mål:

- få et mer utvidet, nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- bli kjent med ulike tekster innen ungdomslitteratur
- få kjennskap til ordtak som språklige kulturfenomen

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Skolerelevante emner Samfunnsfag: - kolonitiden - svartedauen Matematikk: - grafer, funksjoner og ligninger	Presentasjon 1 Kommunikasjonsøvelser	Skolebøker, oppslagsverk, billedmaterieell, konkrete og transparente Video: Matematikk på tegnspråk for ungdomsskolen og 1. klasse videregående skole
Ord og uttrykk Ordtak	Presentasjon 2 Kommunikasjonsøvelser	Video, fagbøker
Tegnspråktekster og tekstskaping Ungdomslitteratur; bøker, videoprogrammer, noveller	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Novellesamlingen "Ringene". Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 34

TEMA

HOVEDOMRÅDE: ORGANISASJONSVIRKSOMHET

Antall timer:

1

Emne:

Internasjonale arrangementer

Momenter:

- Nordisk døves råd
 - viktige samarbeidssaker på Nordisk plan
- Nordisk kulturfestival for døve
- Europeisk union for døve (EUD)
 - handlingsprogram
 - merkesaker
- Verdensforbundet for døve (WFD)
 - sentrale arbeidsområder
 - konferanser og kongresser
- Internasjonalt ungdomsforbund for døve
 - viktige saker og arbeidsområder
 - ungdomsleire og arrangementer
- Verdens idrettsforbund for døve (CISS)
 - viktige arbeidsområder
 - arrangementer
 - konferanser
- Andre internasjonale kongresser, seminarer, konferanser

Merknader:

Dette temaet henger nøye sammen med modul13 og må ses i sammenheng.

HOVEDOMRÅDE:	MINORITETSEMNER
Antall timer:	2
Emne:	Språkhistorie, tegnspråkforskning

Momenter:

- Norsk tegnspråkhistorie
 - døveskolens innvirkning på tegnspråket
 - døveforeningenes betydning for språket
- Nordisk forskning:
 - Brita Bergmann/Inger Ahlgren
 - Lars Wahlin/Johanna Widell
 - Marit Vogt Svendsen
 - Odd Inge Schrøder/Irene Greftegreff

Merknader:

Temaet må see i sammenheng med modul 29.

Modul 35

TEGNSPRÅK

Modul 35

Undervisningssted: Kompetansesentrene

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Skolerelaterte emner			
Rettigheter og plikter som samfunnsborger			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 36 side: 33
Tema modul 36 side: 36

Modul: 35

Mål:

- få et mer utvidet ,nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- få gryende kjennskap til Gestuno
- få bedre kjennskap til tegnspråkdialekter

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
3 timer valgfritt emne om kultur og historie		Se "informasjonsplanen"
Skolerelaterte emner Tegnspråk: - dialekter, Gestuno - tegnspråkforskning Samfunnsfag: - 1.- 2. verdenskrig - etterkrigstiden	Presentasjon 1 Kommunikasjonsøvelser	Skolebøker, oppslagsverk, billedmaterieil, konkrete, video og transparenter
Rettigheter og plikter som samfunnsborger - stemmerett - lover og regler - skatteplikt	Presentasjon 2 Kommunikasjonsøvelser	Utdrag fra lovverk, annen relevant litteratur
Tegnspråktekster og tekstskaping Sakprosa	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 36

TEGNSPRÅK

Modul 36

Undervisningssted: Kompetansesentrene

Tegnspråk	Timer: 22	Tema	Timer: 3
Skolerelaterte emner		Foreldre og familie Den tospråklige familien: rollespill (2 timer) Døv ungdom og fritid (1 time)	
Kriminalitet			
Rusmisbruk			
Aktualitetstoff			
Tegnspråktekster og tekstskaping			

Tegnspråk modul 37 side: 39
Tema modul 37 side: Ingen

Modul: 36

Mål:

- få et mer utvidet ,nyansert og presist tegnforråd og større spekter av grammatiske strukturer
- få økt forståelse for språk og språkbruk i sakprosaetekster

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Skolerelevante emner Natur – og miljøfag: - seksualitet og samlivsformer	Presentasjon 1 Kommunikasjonsøvelser	Skolebøker til ungdomstrinnet
Kriminalitet - ulike former for kriminalitet - ulike former for straff - kriminalomsorg	Presentasjon 2 Kommunikasjonsøvelser	Aviser, nyheter på TV, statistikker, osv
Rusmisbruk - alkohol og ulike narkotiske stoffer - avvenning	Presentasjon 3 Kommunikasjonsøvelser	Informasjonsmaterieil, brosjyrer, blader
Aktualitetstoff Knyttet til kriminalitet og rusmisbruk	Presentasjon 4 Kommunikasjonsøvelser	Aviser, Tegnsatt
Tegnspråktekster og tekstskaping Sakprosa	Avlesning Egenproduksjon Oversettelse Tekstanalyse	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Utgangspunkt i modulens hovedemner Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster

Modul 36

TEMA

HOVEDOMRÅDE:	Foreldre og familie
Antall timer :	2
Emne:	Den tospråklige familien Rollespill

Momenter:

- **Forslag til rollespill**

Eksempler på ulike "typiske" familiesituasjoner

1) Døv sønn henvender seg til far som ikke kan/ kan lite tegnspråk – mor tolker!

2) Hørende prater – den døve ber om å få delta i samtalen, men får beskjed om at innholdet i samtalen ikke gjelder ham.

3) Den døve ungdommen spør om noe som er vanskelig å svare på, noe som krever et "komplisert" svar eller forklaring – de/den voksne hørende gir opp å svare eller forklare.

Merknader:

Husk humor! Disse små spillene skal gi gjenkjenning uten å "henge ut" personer. Fokus på at kommunikasjon i en tospråklig familie kan være mer kompleks enn i familier med ett språk, og at det er tålmodighet og motivasjon/ vilje til dialog som holder "kanalene" åpne.

Diskusjonstema: Skiller familier med CI-ungdom seg ut fra familier med ungdom som ikke har et CI?

HOVEDOMRÅDE:	Foreldre og familie
Antall timer :	1
Emne :	Døv ungdom og fritid

Momenter:

- Innlegg v/ representant/er fra døve ungdomsorganisasjon/er
 - informasjon om eksisterende tilbud for døve ungdommer i fritid og ferie
 - tilhørighet til døvemiljø og andre ungdomsmiljø
 - erfaringer med deltakelse i aktiviteter med hørende ungdommer
 - ungdom med CI og tilhørighet til ulike ungdomsmiljø

Merknader:

Modul 37

TEGNSPRÅK

Modul 37

Undervisningssted: Kompetansesentrene

STOR DEL SPRÅKTEORI- TEGNSPRÅK I ULIKE SJANGRER

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Tegnspråktekster og tekstskaping			
Språklære			
Sosialt samvær			

Tegnspråk modul 38 side: 42
Tema modul 38 side: Ingen

Modul: 37

Oppsummeringsmodul hvor det jobbes med:

- språk og språkbruk i ulike kommunikasjonssituasjoner
- grammatiske strukturer
- språklige virkemidler i ulike sjangrer

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Tegnspråktekster og tekstskaping Eventyr, fabler, myter, sagn, legender, vitser og gåter	Avlesning Egenproduksjon	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Utgangspunkt i modulens hovedemner
Språklære - grammatiske emner knyttet til emnene - språkstil - språklige virkemidler i de ulike sjangrene	Oversettelse Tekstanalyse	Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster
Sosialt samvær		

Modul 38

TEGNSPRÅK

Modul 38

Undervisningssted: Kompetansesentrene

STOR DEL SPRÅKTEORI- TEGNSPRÅK I ULIKE SJANGRER

Tegnspråk	Timer: 25	Tema	Timer: 0
Tegnspråktekster og tekstskaping			
Språklære			
Sosialt samvær			

Tegnspråk modul 39 side: 45

Tema modul 39 side: 48

Modul: 38

Oppsummeringsmodul hvor det jobbes med:

- språk og språkbruk i ulike kommunikasjonssituasjoner
- grammatiske strukturer
- språklige virkemidler i ulike sjangrer

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Tegnspråktekster og tekstskaping Noveller, roman, tegnspråkpoesi	Avlesning	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner
	Egenproduksjon	Utgangspunkt i modulens hovedemner
Språklære - grammatiske emner knyttet til emnene - språkstil - språklige virkemidler i de ulike sjangrene	Oversettelse	Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner
	Tekstanalyse	Tegnspråktekster
Sosialt samvær		

Modul 39

TEGNSPRÅK

Modul 39

Undervisningssted: Kompetansesentrene

STOR DEL SPRÅKTEORI- TEGNSPRÅK I ULIKE SJANGRER

Tegnspråk	Timer: 21	Tema	Timer: 4
Tegnspråktekster og tekstskaping		Skolerelaterte emner Videregående opplæring, høyere utdanning (2 timer)	
Språklære		Minoritetsemner Døve i dagens arbeidsmarked (2 timer)	
Sosialt samvær			

Tegnspråk modul 40 side: 51
Tema modul 40 side: Ingen

Modul: 39

Oppsummeringsmodul hvor det jobbes med:

- språk og språkbruk i ulike kommunikasjonssituasjoner
- grammatiske strukturer
- språklige virkemidler i ulike sjangrer

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Tegnspråktekster og tekstskaping Noveller, roman, tegnspråkpoesi	Avlesning Egenproduksjon	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner Utgangspunkt i modulens hovedemner
Språklære - grammatiske emner knyttet til emnene - språkstil - språklige virkemidler i de ulike sjangrene	Oversettelse Tekstanalyse	Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner Tegnspråktekster
Sosialt samvær		

Modul 39

TEMA

HOVEDOMRÅDE:**SKOLERELATERTE EMNER**

Antall timer :

2

Emne:

Videregående opplæring, høyere utdanning

Momenter:

- Oversikt over eksisterende skoletilbud
 - knutepunktskolene
 - egne videregående skoler for døve/ hørselshemmede
 - noe historikk (inkl. HLFs videregående skoletilbud på Briskeby)
- Informasjon om tilbudene, f.eks. arbeidstiltakene i de enkelte byene
- Eleven har rett til undervisning på tegnspråk
 - sakkyndig vurdering kan gi grunnlag for skoleplassering og ev. tolk
 - fra skoleåret 2000/2001, § 3-9 komme ny i loven ? Døve i videregående
 - skole kan få samme rett som § 2-4/§2-6 gir i grunnskolen
- Rettigheter, f.eks. trygd, attføring og opplæringsbehov
- Spesialundervisning i ny Opplæringslov, kap. 5
- Rett til tolk i forbindelse med videregående opplæring/ skoletolking
- Tilgjengelighet til lærlingeplasser
 - eget vurderingssystem - eget info-hefte
 - elever med rett til videregående opplæring /har fullført grunnskolen og er ungdom etter R94)
 - elever uten rett til videregående opplæring (fullførte grunnskolen før innføring av R94), men som ved inntak har rett til spesialundervisning
- Inntaksregler generelt og for de med spesielle behov
- Mulighet for annen organisering: Videregående opplæring fordelt på 4 eller 5 år
- Søknadsfrister/ prosedyrer
- Høyskole- og universitetsstudier
 - krav til studiekompetanse
 - høyskoler med linjer for døve studenter
 - døves akademiske forening

Merknader:

HOVEDOMRÅDE: MINORITETSEMNER

Antall timer: 2

Emne: Døve i dagens arbeidsmarked

Momenter:

- Arbeidstilbud for døve
 - det generelle arbeidsmarkedet
 - det spesielle arbeidsmarkedet
 - behovet for døve arbeidere i døveinstitusjonene
 - behovet for døve arbeidskollegaer
 - muligheten for døve arbeidskollegaer
 - rett til tolk (30t.pr. mnd)
- Arbeidsmarkedsetaten.
 - lokale arbeidskontor
 - fylkesarbeidskontor
 - senter for yrkesmessig attføring
 - arbeidsformidling/rådgivning
 - tilrettelegging av arbeidsplasser
 - arbeidsgivers ansvar
 - trygdekontorets/arbeidskontorets/hjelpemiddelsentralens ansvar
 - arbeidsmarkedstiltak
 - lønnstilskudd fra arbeidskontoret
- Uførepensjon

Merknader:

Presentasjon av tilgjengelig kunnskap/litteratur om unge/voksne CI-brukere på arbeidsmarkedet

Modul 40

TEGNSPRÅK

Modul 40

Undervisningssted: Kompetansesentrene

STOR DEL SPRÅKTEORI- TEGNSPRÅK I ULIKE SJANGRER

Tegnspråk	Timer: 20	Tema	Timer: 5
Tegnspråktekster og tekstskaping		Foreldre og familie Oppsummering og tanker om fremtiden for ungdommen og familien – veien videre! Tverrfaglig deltakelse	
Språklære			
Prosjekt			

Modul: 40

Oppsummeringsmodul hvor det jobbes med:

- språk og språkbruk i ulike kommunikasjonssituasjoner
- grammatiske strukturer
- språklige virkemidler i ulike sjangrer

Emne	Arbeidsmåte	Materiell/kilder
Tegnspråktekster og tekstskaping Dramatikk, teater, revy	Avlesning	Fortellinger med utgangspunkt i modulens hovedemner
	Egenproduksjon	Utgangspunkt i modulens hovedemner
Språklære - grammatiske emner knyttet til emnene - språkstil - språklige virkemidler i de ulike sjangrene	Oversettelse	Skriftlig tekst med innhold fra modulens hovedemner
	Tekstanalyse	Tegnspråktekster
Prosjekt Oppsummering av 40 ukers forelderopplæring ”Høydepunkter og nedturer”	Foreldergruppen lager manus, fordeler roller. De skal lage en video som vises frem for hverandre	Faglitteratur